

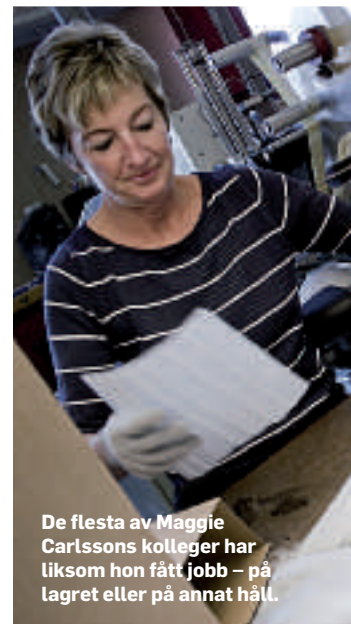
Höganäs Keramik är del av en hantverkstradition i bygden. När Eivor Wulff rullar de sista skålarna för bränning sätter hon också punkt för 99 års keramikproduktion.

Jonas Ivarssons jobb är inte lika lätt att flytta som produktionen. Han gör gipsfigurer som fungerar som beslutsunderlag när nya produkter ska utvecklas. "Men det man är lite rädd för är att de kan köpa in tjänsten jag gör."

En del av maskinerna flyttar till Thailand och skruvas ner bit för bit. Brännugnarna söker en ny ägare.

De flesta av Maggie Carlssons kolleger har liksom hon fått jobb – på lagret eller på annat håll.

Nu blir Höganäs Keramik Made in Thailand

I år skulle Höganäs Keramik ha fyllt hundra. Men under slutet av förra året flyttade hela produktionen till Thailand. Kvar är marknadsavdelningen som ska få utländsk keramik att verka svensk.

Text och foto: PATRIK PETTERSSON

Eivor Wulff rullar skrangliga vagnar över cementgolvet på Höganäs Keramik. Det är de sista skålarna som ska brännas. De balanserar ända ut på vagnens kanter när hon passerar cisternerna där man brukade blanda lera. Hon svänger genom en bred dörröppning och in i en vidsträckt lokal, parkerar vagnen och konstaterar att hon inte har så mycket att göra i dag. Hon ska mest städa undan lite efter 99 års keramikproduktion.

Några stenkast längre ner i den lysrörsbelysta lokalen skruvar fem personer från Thailand ner koppmaskinen skruv för skruv. Maskinerna på Höganäs Keramik är till salu och på några ställen gapar golvet tomt. Det vita dammet från tillverkningen skvallrar om var de har stått. Produktionen har redan startat i Thailand och bara en produktionslinje är fortfarande i gång här hemma några veckor till. Sedan är det slut.

Det är hösten 2008 i den skånska småstaden Höganäs.

Att keramiken blir billigare när den görs i Thailand fick Eivor Wulff veta på ett möte i februari för ett år sedan. Fabriken hade gått

med förlust sedan sex år tillbaka och många anade att något var på gång. På mötet informerades ledningen om att hela fabriken i Höganäs skulle lägga ner.

Att alltihop skulle försvinna var det nog ingen som hade trott, inte heller att det skulle gå så fort. I februari 2008 fick de beskedet och den sista november, nio månader senare, var hela fabriken nedlagd. Många trodde i alla fall att en del av produktionen skulle kunna räddas. Men ledningen var

på kostnadsjakt och lönerna i Thailand är en bråkdel av de svenska. Mötet varade knappt en timme.

– Det var redan bestämt, de skulle börja förhandla med facket, säger Eivor Wulff. Vad ska man göra? Det blev rätt tyst.

Skånes keramikcentrum i kras efter ett sekel.

Denna fredagsmorgon får höstsolen asfalten att ånga när solstrålarna slår mot parkeringsplatsen. På fabriks-

fasaden sitter en skylt som med stilrena bokstäver bildar namnet på traktens stolthet, Höganäs Keramik. Fabriken och staden är belägna i det som kallas Kullabygden, sedan mitten av 1800-talet ett keramiskt centrum i nordvästra Skåne.

Men på dörren står det littala. Det är det finska företaget som äger keramikfabriken nuför- ▶

Det är med stor försiktighet Gunnel Kronvall rattar in trucken under pallarna med keramik från Thailand. Hon har fått nya arbetsuppgifter och har bara haft sitt truckkort i en dag.

► tiden. Och det är de som har räknat ut att det blir billigare att göra svensk keramik i Asien.

På andra sidan parkeringen ligger fabriksbutiken. Några kunder botaniseras bland muggar, tekannor och skålar. De drar fingrarna över den blanka glasyren och känner keramikens tyngd i händerna. De matchar en ljusblå tallrik med en ljusgul kopp. Kanske vänder dem upp och ner och tittar i botten.

Fram till nu hittar de en stämpel där det står "Höganäs Keramik – Made in Sweden". Men något "Made in Thailand" kommer det inte att stå i fortsättningen, det har marknadsavdelningen bestämt. Att anrika Höganäs Keramik inte längre tillverkas i Sverige är något man talar tyst om. Vad som kommer att stå under den nya keramiken är fortfarande oklart.

Det råder delade meningar bland personalen. Somliga menar att det bara är lokalt som människor kommer att sluta köpa keramiken när den inte längre är svensktillverkad. Människor som inte har någon koppling till Höganäs som plats kommer inte att märka någon skillnad. Andra, som till exempel Eivor Wulff, är mer kritiska.

– Det är det jag tycker är för jävligt, säger Eivor Wulff. Det skulle inte få heta Höganäs Keramik längre.

Men littalas ledning håller inte med Eivor Wulff. Det svenska huvudkontoret, produktutvecklingen och marknadsavdelningen stannar kvar i Höganäs. I ett e-postmeddelande skriver Sophie Giescke Linné, PR-ansvarig på

littala, att "vi är stolta över att ha våra rötter i Kullabygden och det bär vi med oss i arbetet med Höganäs Keramik. Detta kommer vi tydligt lyfta fram i vår kommunikation under 2009." Nu gäller det att få den thailändska keramiken att verka anrikt svensk.

Eivor Wulff började jobba på keramikfabriken direkt efter skolan.

– En som jag kände frågade om jag ville ha jobb. Jag följde med och så fick jag ett. Jag jobbade här i sex år, sedan fick jag barn. Jag började på en syfabrik, men den gick i konkurs. Sedan fick jag jobb på Höganäs Keramik igen.

»Det är det jag tycker är för jävligt. Det skulle inte få heta Höganäs Keramik längre.«

När hon fick beskedet om nedläggningen var det 20 år sedan hon började på Höganäs Keramik andra gången. Det är inte utan ett visst vemod hon hösten 2008 konstaterar att hela fabrikslokalen är till salu och att någon redan har köpt ett par av de stora brännugnarna som hon står bredvid. Medan thailändarna skruvar lite mer på koppmaskinen berättar hon att hon aldrig har varit på någon arbetsförmedling och aldrig skrivit ett cv.

Fram till beskedet om nedläggning jobbade 85 personer i fabriken. En stor del av dem har fått nya arbetsuppgifter inom företaget, på littalas svenska centrallager som

ligger strax intill. Där jobbar mellan 25 och 30 personer. Resten av de uppsagda har fått söka jobb på annat håll och för majoriteten har det gått bra. Fortfarande är det några som inte har hittat något nytt arbete.

Eivor Wulff har sin anställning tryggad den närmaste tiden eftersom hon får fortsätta sitt jobb på lagret. Många yngre har fått sluta till förmån för äldre som flyttas hit från produktionen. Men även om man har lyckats bli omplacerad är det inte säkert att man har sin framtid säkrad. Den stora koncernen Fiskars, som äger littala, har en stor lageranläggning i Danmark och det går rykten om att det svenska lagret kan komma att flytta dit. Och då försvinner även de nya arbetsuppgifterna.

Höstsoolen sänker sig över Höganäs villatak. Gunnel Kronvall, som tog sitt truckkort i går, rattar med försiktig hand trucken över cementgolvet inne i den luftiga lagerbyggnaden. Stora och små truckar kör fram och tillbaka mellan de fem våningar höga hyllställningarna.

Men Gunnel Kronvall ignorerar dem. Hon håller sig koncentrerat fast i sin egen truck som hon inte är riktig vän med än. Under tiden berättar hennes kollega, Britt-Lis Grähs, om sina nya arbetsuppgifter. Hon har arbetat i företaget i 44 år och nyss blivit omplacerad hit.

Nu räkna och granskar hon keramiken som kommer från Thailand i bruna papplådor. För 44 år sedan monterade hon öron på Höganäskrus. Hon berättar hur de lyfte stora tio kiloskrus och hur hennes rygg och nacke har tagit stryk. Och om att det var en av fabriken grundare, John Andersson, som anställde henne.

– Så man har varit med om en del förändringar, säger Britt-Lis Grähs.

Gunnel Kronvall på trucken har efter stor möda fått in truckgafflarna under en pall thailändsk keramik. Britt-Lis Grähs vid sidan om vet att det snart är hennes tur att lära sig köra truck, det är en del av de nya arbetsuppgifterna.

– Det har alltid varit bra sammanhållning här, säger Britt-Lis Grähs. Vi har varit som en stor familj. Det är tråkigt nu när många har fått sluta. Bitten och Marianne, till exempel, har blivit utlösta. Vi har jobbat tillsammans i 40 år. ■

Kan bli museum

► **Det som i dag är** Höganäs Keramik började sin produktion för hundra år sedan i namnet Andersson & Johansson.

► **Försäljningen tog fart** under 1930-talet med främst grytor, ugnsformar och fat. 1955 kom bolagets första fullständiga servis.

► **Redan 1977 flyttade** Höganäs Keramik en del av produktionen utomlands då man etablerade en fabrik i Cornwall, Storbritannien.

► **1988 köptes** Höganäs Keramik av Boda Nova, senare av Iittala och hamnade slutligen i den finska Fiskarskoncernen 2007.

Carlsson-krus.

► **De klassiska Höganäs-krusen** har fått stor spridning i svenska hushåll och är kända från August Strindbergs bok om Hemsöborna ("Han kom som ett yrväder en aprilafton med ett Höganäskrus i en svängrem om halsen").

Under senare år har de en-

bart tillverkats av ett annat bolag, Höganäs Saltglaserat AB, vars historia börjar 1835. Vid årsskiftet lades dock produktionen ner efter att ha gått med förlust flera år.

Kommunen tar eventuellt över fabriken för att driva den som museum.